

OFELYA SALMANOVA
Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin
dosenti, t.ü.f.d.
e-mail: ofeliya1953@mail.ru

ERMƏNİSTANIN AZƏRBAYCANA QARŞI İŞĞALÇILIQ SIYASƏTİ VƏ BUNUN AĞIR NƏTİCƏLƏRİ

Açar sözlər: Azərbaycan, Qarabağ, azərbaycanlı, erməni, işğal

Ключевые слова: Азербайджан, Карабах, азербайджанец, армянин, оккупация.

Key words: Azerbaijan, Garabagh, azerbaijani, armenian, occupation

Azərbaycana XIX əsrdən köçürülmüş ermənilər vaxtaşırı ərazi iddiaları qaldıraraq yeni ərazilər əldə etmək siyasəti yürütsələr də bu sovetlər dövründə müxtəlif səbəblərdən həyata keçmirdi. Sərhədyanı ərazilərimizdə bir qədər torpaq qəsb etmələrini istisna etsək bu geniş miqyas almırdı. Dəfələrlə Dağlıq Qarabağın Ermənistanla birləşdirilməsi istiqamətində məxvi işlər aparılsa da ermənilərin bu mənfur niyyətləri boşa çıxmışdı. XX əsrin sonlarında Ermənistanın Azərbaycana qarşı işğalçılıq siyasəti yeni üslubda, planlı şəkildə həyata keçirilməyə başlandı. Erməni ideoloqlarının süni şəkildə yaratdıqları “Dağlıq Qarabağ problemi” 1988-ci ildə Ermənistanın Azərbaycana hərbi təcavüzü üçün bəhanə oldu. SSRI rəhbərliyinin «xeyir-duası» ilə milli ədavətlərin qızıqdırılmasına başlandı. Ermənistan respublikasından idarə olunan müxtəlif erməni qüvvələri – din xadimləri, diaspora təşkilatları, şairlər, yazıçılar, hətta rəssamlar belə, siyasi oyun meydanına girərək müxtəlif yollarla DQMV-də ictimai vəziyyəti gərginləşdirdilər. Azərbaycanın Qarabağ bölgəsi Ermənistanın dövlət separatizmi meydanına çevrildi.

1988-ci ilin fevralından Dağlıq Qarabağda gərginləşən vəziyyət bölgənin Ermənistanla birləşdirilməsi tələbilə keçirilən mitinqlərlə müşayiət olunmağa başladı. 1988-ci ilin iyulunda DQMV-nin Azərbaycan tərkibindən çıxması, [1,s.20-21; 2,s.38] 1989-cu ildə isə Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin Ermənistanla birləşdirilməsinə dair qərar qəbul edildi. [3,s.113-115]

1991-ci ildə SSRI-nin dağılması bir sıra müstəqil respublikalar meydana çıxarsa da Ermənistanın Azərbaycana qarşı ərazi iddialarının yeni dalğası, etnik təmizləmə siyasəti, ümumən erməni separatizmi Azərbaycan Respublikasını ağır sınaqlara çəkdi.

SSRI-nin baş katibi M.S.Qorbaçov 12 yanvar 1989-cu il tarixində A.Volskinin rəhbərliyi altında «Azərbaycan SSR-in Dağlıq Qarabağ ərazisində xüsusi idarə formasının yaradılması haqqında» sərəncam imzaladı. Bu sərəncama əsasən, Dağlıq Qarabağın idarə olunması birbaşa Moskvaya həvalə olunurdu. İlk baxışdan elə görünürdü ki, A.Volski öz fəaliyyəti ilə münafişə tərəflərini qarşıdurmadan çəkindirə biləcək. Lakin məhz onun anti-azərbaycan siyasəti nəticəsində ermənilərin Dağlıq Qarabağ üzərindəki hakimiyyəti daha da möhkəmləndi.

Azərbaycan xalqı 1987-ci ilin axırlarında süni surətdə yaradılan uydurma Dağlıq Qarabağ problemini elə ilk günlərdən respublikanın ərazi bütövlüyünə qarşı yönəldilmiş cəhd kimi, vətəndaşların Konstitusiya hüquqlarının pozulması aktı kimi qarşıladı. SSRI hökumətinin və Sov.IKP MK-nın gördüyü tədbirlər, o cümlədən qanlı Bakı qırğını sübut edir ki, bütün bu sərəmsliyin öz «məntiqi» var və Dağlıq Qarabağ münaqişəsi müfəssəl şəkildə hazırlanmış əməliyyatdır. «Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin sosial-iqtisadi inkişafının sürətləndirilməsi haqqında» Sov.IKP MK-nın və SSRI Nazirlər Sovetinin 1988-ci ilin

martında qəbul etdiyi xüsusi qərar SSRI-nin tarixində görünməmiş bir şey idi və elə bunun özü də Mərkəzlə Ermənistan rəhbərliyi arasında sövdələşmə olduğuna danılmaz sübutdur. Mahiyyət etibarilə həmin Ittifaq qərarı ilə Dağlıq Qarabağın Azərbaycan SSR-dən qoparılması üçün sosial-iqtisadi bünövrə qoyulurdu.

Muxtar vilayətdə xüsusi idarə formasının tətbiq edilməsi haqqında SSRI Ali Soveti Rəyasət Heyətinin 1989-cu il 12 yanvar tarixli fərmanı Dağlıq Qarabağın Azərbaycanın tabeliyindən çıxarılması strategiyasında mərkəzin atdığı növbəti addım oldu. Dağlıq Qarabağa rəhbərlik mərkəzin nümayəndəsi A.Volskinin sədrliyi ilə Xüsusi İdarə Komitəsinə tapşırıldı. Əslində isə bu, Dağlıq Qarabağın Azərbaycanın tərkibindən çıxarılması demək idi.

1989-cu il dekabr ayının 1-də Ermənistan SSR Ali Soveti «Ermənistan SSR-in və Dağlıq Qarabağın birləşməsi haqqında» qərar qəbul etməsilə, əslində, Ermənistanın Azərbaycana qarşı ərazi iddiası və onun həm də Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyinə qəsd etmək cəhdi bu sənədlə rəsmiləşmiş şəkildə bir daha təsdiq olunurdu.

Başlanan proseslər ardıcıl olaraq davam etdirilərək münaqişənin müharibəyə çevrilməsinə səbəb oldu. Hələ 1987-ci ildə Ermənistan SSR-də Azərbaycan əleyhinə çıxışlarla başlanan mitinqlər SSRİ hökuməti tərəfindən sükutla qarşılandığı üçün azərbaycanlının özətə-baba yurdlarından vəhşicəsinə qovulması davam etdirildi. 199-cü ilin yanvarına qədər Ermənistan SSR-dən Azərbaycana 243682 nəfər qaçqın gəldi. Bu zaman ermənilərin terror və işgəncələri nəticəsində 220 nəfər həlak olmuş, 1154 nəfər yaralanmışdı.

Münaqişəni dərinləşdirmək üçün 1991-ci il yanvarından etibarən erməni quldurları Azərbaycan Respublikası DQMV ərazisində bir sıra qanlı hadisələr törətdilər. Qaladərəsi kəndinin yaxınlığında, «Molodyoj Azerbaydçana» qəzetinin xüsusi müxbiri Salatın Əziz qızı Əsgərovanı, kəşfiyyat batalyonunun komandiri podpolkovnik Anatoli Mixayloviç Illarionovu, Laçın rayonu hərbi komendantlığı qərargahının rəisi mayor İqor Yuryeviç İvanovu və sovet ordusunun çavuşu İvan İvanoviç Qoyegi getdikləri avtomasında atəşə tutaraq öldürdülər. ABŞ senatı isə iyunun 25-də ermənilərin Azərbaycan ərazisindən «zorla köçürülməsini» pisləyən qətnamə qəbul etdi. 1991-ci il oktyabrın 29-da Azərbaycan Hava Yolları Konserninin Yevlax Aviasiya Şirkətinə məxsus AN-2 təyyarəsi DQMV-nin Əsgəran rayonunda vuruldu. Təyyarədəki üç nəfər yandı. 1991-ci il dekabrın 28-də erməni quldurları Kərkicahan kəndinə hücum zamanı Moskvanın «Mayak» radiostansiyasının xüsusi müxbiri Leonid Lazareviç öldürdülər. 1992-ci il yanvarın 28-də Azərbaycan Respublikası Mülki Aviasiyasının Ağdam-Şuşa marşrutu ilə hərəkət edən vertolyotu erməni yaraqlıları tərəfindən vuruldu, vertolyotdakı 40 nəfər sərnişin və heyət üzvləri həlak oldu.

1991-ci ildə açıq hərbi əməliyyatlara başlayan ermənilər Yuxarı Qarabağda qeyri-qanuni bir qurum, oyuncaq «Dağlıq Qarabağ Respublikası»nın yarandığını və müstəqilliyini elan etdilər. Buna cavab olaraq 1991-ci il noyabrın 26-da Azərbaycan Respublikası Ali Soveti Dağlıq Qarabağın Vilayət statusunu ləğv etdi və «Dağlıq Qarabağ Respublikası»nı tanımadığını bildirdi. 1992-ci ildə isə erməni silahlı birləşmələri Yuxarı Qarabağda irimiqyashlı hərbi əməliyyatlara başladılar. Erməni cəlladları tərəfindən tarixdə misli görünməmiş vəhşiliklər törətdilər.

1992-ci il fevralın 12-də Malıbəyli və Quşçular kəndlərinin əhalisi erməni quldurlarının həmlələri nəticəsində böyük itki verərək kəndlərini tərk etməyə məcbur oldu. 1992-ci il fevralın 17-də erməni quldurları zirehli texnikanın köməyi ilə Xocavənd rayonunun Qaradağlı kəndini işğal etdilər. 1992-ci ilin fevral ayının 25-dən 26-na keçən gecə erməni hərbi birləşmələri ən müasir silahlardan istifadə edərək, Rusiyaya məxsus olan və o dövrdə Stepanakertdə (Xankəndində) yerləşən 366-cı alayın bilavasitə iştirakı ilə əhalisinin hamısı

(yeddi min) azərbaycanlıdan ibarət olan Xocalı şəhərinə hücum etdi.[4] Şəhər iriçaplı silahların gücü ilə darmadağın edildi. Silahsız dinc əhali dəhşətli soyqırırma məruz qaldı - qadınlar, uşaqlar, qocalar, xəstələr ağlasıqmaz vəhşiliklə məhv edildi. Həmin gecə ermənilərin törətdikləri soyqırırma nəticəsində 613 dinc Xocalı sakini, onlardan 106 qadın, 83 azyaşlı uşaq, 70 qoca vəhşicəsinə öldürüldü. Fəciə zamanı 1000 nəfər dinc sakin müxtəlif dərəcəli yara aldı, 487 nəfər, o cümlədən 76 nəfər həddi-buluğa çatmamış gənc oğlan və qız əlil oldu, 1275 nəfər əsir götürüldü, 150 nəfər isə itkin düşdü. [5,s.33-39; 6]

Azərbaycanın qan yaddaşına yazılan Xocalı soyqırırma, əslində, erməni faşizminin iç üzünü açıb göstərdi. Əsir düşənlər və meyitlər qeyri-insani hərəkətlərlə təhqir edildi. Onların başı və digər bədən üzvləri kəsildi, başlarının dərisi soyuldu, uşaqların gözləri çıxarıldı, hamilə qadınların qarınları yarıldı. Erməni silahlı qüvvələri bütün beynəlxalq normalara zidd olaraq əsirlərə qarşı qeyri-insani rəftar etdilər. Onlar Cenevrə konvensiyasının bütün maddələrinə və protokollarına zidd olaraq dinc sakinlərin yollarını kəsərək onlara işgəncələr verdilər.

Bu hərbi-siyasi cinayət zamanı 8 ailə tamamilə məhv edildi, 25 uşaq hər iki valideynini, 130 uşaq isə valideynlərindən birini itirdi, 56 nəfər şəhid oldu, xüsusi amansızlıq və qəddarlıqla diri-diri yandırıldı.

Azərbaycan trpaqlarında özlərinə «vətən» yaratmağa şirniklənmiş gəlmə ermənilər bəd niyyətlərini həyata keçirmək – Dağlıq Qarabağı Ermənistanla birləşdirmək üçün azərbaycanlılara dəhşətli göz dağı verməkdən ötrü belə amansız hərəkətlərə rəvac verdilər. XX əsrin sonlarında bütün dünyanın gözü qarşısında «əzabkeş» ermənilər dinc sakinlər üzərində tarixdə analoqu olmayan vəhşilik törətdilər.

Törətdikləri vəhşiliyə – Xocalı soyqırırma – görə, dünya ictimaiyyəti tərəfindən heç bir sərt təpki ilə qarşılaşmayan ermənilər öz təcavüzkar planlarını davam etdirməyə başladılar. Azərbaycanda yaranan hakimiyyət boşluğundan istifadə edən ermənilər 1992-ci ilin may ayının 9-da Şuşa, 15-də isə Laçın rayonlarını işğal etdilər.

Hələ 1992-ci ilin əvvəllərində respublikamızın rəhbərliyi Ermənistanın öz təcavüzünü sürətlə genişləndirməsi və Azərbaycanın hətta Dağlıq Qarabağdan kənar ərazilərini də zəbt etməsi ilə bağlı dünyanın aparıcı ölkələri sayılan ABŞ və Rusiya rəhbərlərinə bəyanatla müraciət etmişdi. Bu təcavüzə ABŞ Konqresinin Azərbaycan Respublikasını yardımdan və köməkdən məhrum edən qərarı da təkən vermişdi. Bununla yanaşı, həmin dövrdə öz imkanlarından istifadə edən erməni diasporunun dünya ictimaiyyətini baş verən hadisələrin mahiyyətindən yayındırmağa, onun böyük dövlətlərin siyasətinə təsir göstərməyə yönəlmiş fəaliyyəti Azərbaycan hökumətini qeyri-konstruktiv mövqə tutmaqda günahkar kimi tanımaq istiqamətində təbliğat hücumuna məruz qoymuşdu. ABŞ Konqresi də məhz bu təbliğatın nəticəsində 907-ci düzəlişə səs vermiş və bununla da Azərbaycanı hər cür humanitar və beynəlxalq yardımdan məhrum etmişdi.

Bölgədə yaranmış qeyri-sabit vəziyyətin aradan qaldırılmasına səy göstərən bir sıra dövlətlərin və beynəlxalq təşkilatların, o cümlədən BMT-nin və ATƏM-in diqqətini Ermənistanın yol verdiyi bu cür əməllərə cəlb etməyə çalışan Azərbaycan rəhbərliyi, eyni zamanda danışıqları Roma görüşünün qərarlarına müvafiq olaraq davam etdirməyə hazır olduğunu bildirdi. Buna baxmayaraq, beynəlxalq ictimaiyyət danışıqlar prosesinin bundan sonra da davam etdirilməsi üçün hansısa tədbirlər həyata keçirmək istəmirdi. Əvəzində isə bir çox dövlətlər bütün dünyaya özlərinin “zavallı”, “əzabkeş” xalq olduğunu car çəkən və guya bunun əsl səbəbkarı kimi türkləri göstərərək onlara qarşı beynəlxalq aləmdə yalançı

kampaniyaya başlamış ermənilərə yardım göstərməyi üstün tuturdular. Türkiyədə yaradılmış xüsusi komitə isə buna etiraz olaraq "Ermənistanı yardım yox!" kampaniyasına başlamışdı.

Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən həmin ərəfədə Kəlbəcər rayonunun işğal edilməsi Dağlıq Qarabağ ərazisinə aid olmayan Azərbaycan torpaqlarının da ardıcıl olaraq işğalına yol açmış oldu. Ermənilərə öz işğalçılıq hərəkətlərini davam etdirməyə isə öz üzvlərinin təhlükəsizliyini təmin etmək gücündə olan BMT və ATƏM kimi beynəlxalq təşkilatların təcavüzkarın kim olduğunu göstərmək və onu bu cür əməllərdən çəkindirmək üçün əvvəlcədən heç bir əməli tədbir görməmələri də imkan verirdi. Məhz həmin dövrdə Azərbaycandakı ictimai-siyasi vəziyyətlə yaxından tanış olmaq üçün ölkəmizə səfər edən ABŞ Konqresinin üzvü Riçard Lemanın başçılıq etdiyi nümayəndə heyətinin də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Ə.Elçibəylə görüşdə ona bu baxımdan heç bir ürəkaçan söz deyə bilməmələri də təsadüfi deyildi.

Yalnız qardaş Türkiyə dövləti yaranmış vəziyyətlə bağlı ədalətli mövqe nümayiş etdirərək Ermənistan silahlı qüvvələrinin Azərbaycan torpaqlarına hücumlarını gücləndirməsi ilə əlaqədar bu ölkəyə hər cür humanitar yardım göstərməyi və Ermənistan istiqamətində uçan bütün təyyarələrə ölkə ərazisindən keçən hava yolundan istifadə etməyi qadağan etmişdi.

Bununla yanaşı, Londonda və Nyu-Yorkda keçirilən görüşlərdə Böyük Britaniyanın BMT-dəki nümayəndə heyətinin üzvləri Ermənistanın humanitar yardıma böyük ehtiyacının olduğunu dediyi bir vaxtda onun qoşunlarının qonşu dövlətin ərazisinə genişmiqyaslı hücumlar həyata keçirməsindən və onu işğal etməsindən təəccübləndiklərini bildirmişdilər. Avropa Birliyi isə Ermənistan hökumətini "erməni qüvvələrinin Qarabağdan çıxarılmasına nail olmaq məqsədilə öz nüfuzundan istifadə etməyə" çağırırdı və tərəflərin ATƏM-in vasitəçiliyi ilə Minskdə keçiriləcək danışıqlarda iştirakının vacib olduğunu bildirdi. Yaranmış vəziyyətə öz münasibətini bildirən BMT-nin Təhlükəsizlik Şurası bununla bağlı verdiyi bəyanatında Ermənistanın son hərəkətlərini pisləsə də bunu təcavüzkarlıq aktı kimi qiymətləndirmədi, bu dövləti «təcavüzkar» kimi tanımadı.

Ermənilərin təcavüzkar planlarının yeni mərhələsi 1992-ci ilin sonlarından başladı. Ermənistan Azərbaycanla həmsərhəd rayonlarından təcavüz intensivləşdirildi. Ermənistanın işğalçı ordu hissələri dekabrın 10-da dövlət sərhədlərimizi pozaraq Azərbaycan ərazisinin içərilərinə doğru 15 km irəlilədi və Zəngilan rayonunun 12 kəndini işğal etdi. Ermənistan hərbi birləşmələrinin 1993-cü il fevral ayının əvəllərindən yenidən başlanan genişmiqyaslı hücumu ATƏM çərçivəsində aparılan sülh danışıqlarını təhlükə altında qoydu. Eyni zamanda, erməni təbliğatı Azərbaycan hökumətini münaqişənin siyasi yolla həllinə güya tərəfdar olmayan dövlət kimi qələmə verdi. Bununla da dünya ictimaiyyətinin diqqətini Ermənistanın məsələni yalnız zor işlətmək yolu ilə həll etməyə meyilli olmasından yayındırdı. Bu isə vaxtında müvafiq tədbirlər görülməsi işini ləngitdi. Münaqişənin dərinləşməsi prosesi başladı. Tərəfləri Dağlıq Qarabağda hərbi əməliyyatları dərhal dayandırmağa və mübahisəli məsələləri yalnız dinc vasitələrlə, danışıqlar yolu ilə həll etməyə çağırmaq məqsədilə Rusiyanın və Fransanın xarici işlər nazirləri Moskvada bəyanat imzaladılar. Rusiya Federasiyasının prezidenti B.Yeltsin BMT-nin 47-ci sessiyasında Təhlükəsizlik Şurasından Ermənistanla Azərbaycan arasında baş verən münaqişənin onun ölkəsində də sabitliyə zərər vura biləcəyini əsas gətirərək həmin münaqişənin aradan qaldırılması barədə ona səlahiyyət verilməsini xahiş etdi.[7] Erməni hərbi birləşmələrinin 1993-cü il 27 mart tarixindən Ermənistanın Vardenis rayonundan başlanan və aprelin 3-dək davam edən genişmiqyaslı hücumu nəticəsində isə Azərbaycanın Kəlbəcər rayonu tamamilə işğal edildi. 1993-cü il iyul ayının sonlarında Azərbaycanın Ağdam rayonu, avqust ayının 23-də Cəbrayıl və Füzuli

rayonları, avqustun 31-də Qubadlı rayonu, oktyabr ayının sonu və noyabr ayının əvvəlində Zəngilan rayonu erməni hərbi birləşmələri tərəfindən işğal olundu.

Beynəlxalq təşkilatlar, o cümlədən münaqişənin həllində məsuliyyət daşıyan ATƏM həmin dövrdə mümkün qədər seyrçi mövqe tutmağa və münaqişənin sülh yolu ilə həllinə nail olmaq üçün tərəflərin özlərini danışıqlara cəlb etməyə çalışırdılar. Qonşu dövlətlər olan Rusiya və İran bu məsələdə guya Azərbaycanın mövqeyini müdafiə etdiklərini desələr də, əslində, Ermənistanın işğalçılıq hərəkətlərinə biganə yanaşırdılar. Onların əksinə olaraq, ABŞ və Fransa isə Ermənistanla qarşı səmimi münasibət (ölkələrində fəaliyyət göstərən erməni lobbisinin güclü təzyiqi altında olsa da) göstərir, Azərbaycan tərəfinə isə bu cür münasibəti əsas etibarilə siyasi səviyyədə nümayiş etdirirdilər.

Umumiyyətlə, Ermənistanın Azərbaycan Respublikasına qarşı yürütdüyü işğalçılıq siyasəti Respublikamızın ərazisinin 20 %-nin - Dağlıq Qarabağ bölgəsinin və 7 rayonun işğal edilməsi ilə nəticələndi. Ermənistanın təcavüzü təkcə torpaqlarımızın işğalı və soydaşlarımızın doğma torpaqlarından didərgin salınması ilə bitmədi. Ermənilərin həyata keçirdikləri bu təcavüz aktları respublikamıza külli miqdarda maddi ziyan vurdu. Xalqımız ağır mənəvi zərbələr aldı. Ermənistanın Azərbaycana qarşı işğalçılıq siyasəti və bundan alovlanan müharibə nəticəsində Azərbaycan Respublikasının 17 min kv km ərazisi işğal olundu, 30 min nəfərdən artıq insan qətlə yetirildi, 1 milyonadək azərbaycanlı qaçqın və məcburi köçgünə çevrildi, 4 min nəfərdən çox adam əsir və itkin düşdü. Müharibənin Azərbaycan iqtisadiyyatına vurduğu ağır zərbə də ağılasığmaz rəqəmlərlə ölçülür: 900 yaşayış məntəqəsi, o cümlədən, 10 rayon mərkəzi, 4366 sosial obyekt, 1145 məktəbəqədər tərbiyə müəssisəsi və uşağ bağçası, 1831 kinoteatr, 982 kitabxana, 862 mədəniyyət sarayı və klub, 693 ümumitəhsil məktəbi, 652 tibb məntəqəsi, 13 muzey ermənilər tərəfindən dağıdılmış və yandırılmış, bəziləri isə tamamilə məhv edilmişdir.

Təssüflər olsun ki, Ermənistanın Respublikası beynəlxalq təşkilatların qəbul etdiyi qərar və qətnamələrə məhəl qoymayaraq Azərbaycan Respublikası torpaqlarını azad etməkdən müxtəlif bəhanələrlə imtina edir. Beynəlxalq təşkilatlar da öznövbəsində bu məsələyə biganə yanaşaraq qərarların həyata keçirilməsinə nail olmurlar.

Beləliklə, öz ərazilərini Azərbaycan torpaqları hesabına genişləndirmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasına qarşı işğalçılıq siyasəti yürüdən Ermənistan Respublikası hökuməti Beynəlxalq qanunlar qarşısında konstruktiv mövqe turmalı, işğalçılıq siyasətindən əl çəkməli, Azərbaycan torpaqlarını azad etməlidir.

İSTIFADƏ OLUNMUŞ ƏDƏBİYYAT

1. Постановление Президиума Верховного Совета СССР «О решениях Верховным Советом Армянской ССР и Азербайджанской ССР по вопросу о Нагорном Карабахе», 18 июля 1988 года. Ведомости Верховного Совета СССР, 1988, № 29, с.20-21;
2. Постановление Президиума Верховного Совета СССР «О несоответствии Конституции СССР актов по Нагорному Карабаху, принятых Верховным Советом Армянской ССР 1 декабря 1989 года и 9 января 1990 года», 10 января 1990 года. Ведомости Верховного Совета СССР, 1990, № 3, с. 38.
3. Решение восьмой сессии Совета народных депутатов НКАО XX созыва «О провозглашении выхода Нагорно-Карабахской Автономной Области из состава Азербайджанской ССР», 12 июля 1988 года. См.: Ваан Арутюнян, События в Нагорном

Карабахе: Хроника, часть 1, февраль 1988 г. – январь 1989 г. Ереван: Издательство АН Армянской ССР, 1990, с. 113-115.)

4.Əziz В. Хочалы soyqırımı: səbəbləri, həyata keçirilmə üsulları və nəticələri. Ваки, Azərneşr, 2008, 224 s.

5.Qarabağda qırğın, Хочалы faciəsi. Helsinki HUMAN RIGHTS WATCH məruzəsində.// Dirçəliş - XXI əsr, 2003, №60, s.33-39.

6. Tariximizin faciəli səhifələri. Soyqırımı (Azərbaycan və ingilis dillərində). Ваки, ММ, 2000, 146 s.

7.«Xalq qəzeti» 6 mart 1993

О.Ф.САЛМАНОВА

*Доцент Азербайджанского Государственного
экономического Университета, доктор философии
по истории*

e-mail: ofeliya1953@mail.ru

ЗАХВАТНИЧЕСКАЯ ПОЛИТИКА АРМЕНИИ В ОТНОШЕНИИ АЗЕРБАЙДЖАНА И ЕЕ ТЯЖЕЛЫЕ ПОСЛЕДСТВИЯ

Армения в результате оккупационной политики в отношении Азербайджанской Республики захватила в конце XX века более 20% территорий нашей страны (Нагорный Карабах и прилегающие к нему 7 районов равнинного Карабаха).

Армения игнорирует все решения и резолюции, принятые международными организациями, под различными предлогами отказывается освободить оккупированные земли Азербайджанской Республики. А международные организации с равнодушием относятся, не предпринимают серьезных попыток для претворения в жизнь своих же решений и резолюций.

O.F. SALMANOVA

*Azerbaijan State Economic University,
associate professor, PhD on history*

e-mail: ofeliya1953@mail.ru

AGGRESSIVE POLICY OF ARMENIA AGAINST AZERBAIJAN AND THE SERIOUS CONSEQUENCES OF IT

At the end of the XX century because of the aggressive policy pursued by Armenia against the Republic of Azerbaijan, 20% of our territory – the Nagorno-Karabakh region and seven districts were occupied. The Republic of Armenia ignores decisions and resolutions adopted by international organizations, under various pretexts refuses to liberate the occupied lands of Azerbaijan Republic. International organizations, in turn, are indifferent to this issue. They do not try to implement their decisions.

Rəyçilər: t.ü.f.d. N.R.Məmmədov, t.e.d. Q.Ə.Əliyev

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin "Azərbaycan tarixi" kafedrasının 24 yanvar 2012- ci il tarixli iclasının qərarı ilə çapa məsləhət görülmüşdür. (protokol № 7)